

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 20. januar 2016

Beskatning av verdipapirfond – sterkt behov for justeringer

Innledning

Stortinget sluttet seg like før jul til regjeringens forslag til nye skatteregler for verdipapirfond. Hovedbegrunnelsen for endringen er at de tidligere skattereglene gjorde det mulig både for norske selskaper underlagt fritaksmetoden og (langt på vei) norske privatpersoner å oppnå skattefri renteavkastning ved å investere i utenlandske kombinasjonsfond. På denne måten ble det gjeldende hovedprinsipp om at renteinntekter skal behandles som skattepliktig inntekt både for aksjeselskap og norske privatpersoner underminert. Verdipapirfondenes forening har hele tiden ment at slike «skattehull» er uheldige fordi det lett skaper en adferd som ikke fremmer en langsiktig sunn utvikling av bransjen. Dette er noe vi ved flere anledninger har tatt opp med departementet, jf. blant annet vårt brev datert 20. desember 2010. Vi er således tilfreds med at det nå er satt en stopper for dette skattehullet.

De nye skattereglene for verdipapirfond i kombinasjon med at Stortinget nå har vedtatt at skattesatsen på alminnelig inntekt skal reduseres til 25 prosent, mens skattesatsen på «utbytte mv» for personlige skatteyttere skal oppjusteres med en faktor på 1,15, innebærer imidlertid at nye skattemessige tilpasningsmuligheter oppstår. Formålet med dette brevet er å gjøre departementet oppmerksom på disse, og – på lik linje med Skattedirektoratet – peke på det vi mener er en åpenbar endring som bør gjøres for å fjerne mye av incentivet til nye uheldige skattetilpasninger.

Vi vil også knytte noen kommentarer til at departementet ikke tok hensyn til de to hovedinnvendingene som vi fremmet under høringen om de nye skattereglene for verdipapirfond.

Nye tilpasningsmuligheter

Vi oppfatter de gjeldende skattereglene slik at personlige skatteyttere nå skal beskattes 25 prosent for renteinntekter, mens «utbytte mv» (også omtalt som «eierinntekt» og som omfatter aksjeinntekter/aksjefondsinnntekter) skal beskattes med 28,75 prosent (før skjerming). Regjeringen har dessuten varslet at denne forskjellen i skattesats skal økes ytterligere fram mot 2018 (til hhv 22 og 32 prosent).

De nye skattereglene skaper nye tilpasningsmuligheter, blant annet følgende tre som vi har identifisert:

- Den mest åpenbare tilpasningsmuligheten for norske privatpersoner er å investere i verdipapirfond gjennom unit linked, (også kalt fondskonto, investeringskonto, kapitalforsikringskonto og lignende). Dette er et forsikringsspareprodukt med minimalt forsikringselement hvor den enkelte kan kjøpe og selge (blant annet) verdipapirfond uten at det utløser skatt. Midlene er ikke bundet og skatten utløses først når pengene tas ut av kontoen. Avkastningen beskattes etter samme sats som renteinntekter, altså med 25 prosent og det gis ingen skjerming.

Flere aktører markedsfører allerede denne type kontoer som den «skattesmarte» måten å spare i verdipapirfond på. Den enkelte fondssparer blir dermed stilt overfor valget mellom å spare direkte i et aksjefond og betale 28,75 prosent skatt (før skjerming), eller gjøre dette indirekte gjennom en unit linked-konto til 25 prosent skatt (uten skjerming). Med dagens nivå på skjermingsfradraget blir det entydig gunstigere skattemessig for den enkelte å velge unit linked. Dette skattemessige incentivet forsterkes kraftig dersom forskjellen i skattesats, som varslet, økes ytterligere fram mot 2018.

- De nye skattereglene for verdipapirfond innebærer at dersom det ikke er innrapportert tilfredsstillende dokumentasjon på aksjeandelen, enten fra forvaltningsselskapet eller andelseieren selv, skal all avkastning beskattes som rente, jf. skatteloven § 10-20 (9). For privatpersoner vil det dermed være skattemessig fordelaktig å være investert i et verdipapirfond som ikke rapporterer direkte til norske skattemyndigheter og samtidig unnlate å fremskaffe nødvendig dokumentasjon selv.
- De nye skattereglene for verdipapirfond innebærer videre at aksjeeksponering som oppnås gjennom aksjederivater ikke skal tas med ved fastsettelsen av aksjeandelen. Privatpersoner som er investert i et verdipapirfond som i utstrakt grad investerer i aksjederivater vil dermed få hele eller deler av sin avkastning definert som renteavkastning og vil bli beskattet deretter.

Dette er altså eksempler på tre åpenbare muligheter som norske privatpersoner har for å redusere skattesatsen på aksjeinntekter fra 28,75 prosent til 25 prosent, og sannsynligvis finnes det flere muligheter. All erfaring tilsier at slike tilpasningsmuligheter vil bli benyttet.

Vi mener dette skaper unødvendig «støy» i det norske sparemarkedet og gir incentiver til en adferd hos aktørene som ikke fremmer en langsiktig sunn utvikling av bransjen. Vårt prinsipielle syn er derfor at skattereglene bør virke mest mulig nøytralt inn på valget mellom ulike typer «spareinnpakninger» og at like plasseringer som utgangspunkt bør beskattes likt.

Inntektsskifting umulig i verdipapirfond

Vi viser til at ulik beskatning av rente- og aksjeinntekt er begrunnet med hensynet til å motvirke inntektsskifting. Vi har stor forståelse for at eiere som arbeider i eget selskap ikke bør ha et sterkt skattemessig incentiv til å ta ut aksjeutbytte i stedet for faktisk arbeidsinntekt, og i så måte virker det rimelig at den samlede marginals-katten på utbytte (inklusive selskapskatt) opprettholdes på om lag samme nivå som tidligere.

Vi har imidlertid svært vanskelig for å forstå hvorfor dette også skal gjelde i situasjoner hvor inntektsskifting ikke er mulig. Andelseiere i et verdipapirfond har absolutt ingen mulighet til å drive inntektsskifting gjennom verdipapirfond. Da er det etter vår vurdering ingen rimelighet i at aksjeavkastningen som andelseierne oppnår i verdipapirfond skal beskattes som om dette er mulig.

Vi viser i den forbindelse til Skattedirektoratets høringsuttalelse til Scheel-utvalgets innstilling hvor det tas til orde for å målrette økt eierbeskatning til de situasjoner hvor det faktisk er mulig å omdanne arbeidsinntekt til eierinntekt. Skattedirektoratet pekte på at dette kunne gjøres ved å la økt skatt på eierinntekt kun gjelde for aksjonærer mv. som har en eierandel i selskapet utover en viss størrelse, og antydnet 10 prosent som et eksempel.

Vi vil dessuten påpeke at for norske privatpersoner vil høyere beskatning av aksjeinntekter først og fremst innebære at det gis skattemessig insentiv til å plassere en enda mindre del av sparingen i denne aktivaklassen. Tall fra SSB viser at den norske gjennomsnittshusholdningen kun har 11 prosent av formuen plassert i aksjer og aksjefond. Fordelingen er dessuten svært skjev og de fleste har dermed langt lavere andel. Både med tanke på diversifisering av husholdningens aktivaside og ikke minst sjansene for å kunne oppnå langsiktig realavkastning, gir økt beskatning av aksjeinntekter etter vår oppfatning svært uheldige incentiver.

Etter vårt syn bør skattereglene virke mest mulig nøytralt inn på den enkeltes investeringsvalg. I tillegg bør incentiver til skattemessige tilpasninger begrenses, og tiltak for å motvirke inntektsskifting bør målrettes til de situasjoner hvor dette faktisk er mulig.

Alt dette tilsier at skattereglene bør endres slik all avkastning som norske privatpersoner (personlige skatteyttere) oppnår i verdipapirfond bør beskattes som alminnelig inntekt.

Skattereglene for verdipapirfond bør justeres

Det er særlig to aspekter ved de nye skattereglene for verdipapirfond som Stortinget sluttet seg til like før jul, som vi reagerer på:

- Det mest alvorlige er at norskregistrerte kombinasjonsfond ikke vil være et investeringsalternativ for norske aksjeselskaper (og andre som faller innenfor fritaksmetoden). Det skyldes at beskatningen ved realisasjon skal baseres på den nye sjablongregelen der gjennomsnittet av aksjeandelen i ervervsåret og salgsåret skal legges til grunn. For norskregistrerte kombinasjonsfond vil renteavkastningen (som det skattepliktige resultatet i fondet primært vil bestå av) bli løpende beskattet – dette skjer enten i fondet eller, dersom fondet deler ut, hos andelseierne. Ved realisasjon vil gjenstående avkastning dermed i all hovedsak være aksjeinntekter. Deler av dette vil etter de nye skattereglene likevel bli beskattet som renteinntekter og dermed falle utenfor fritaksmetoden. Dette gjør det skattemessig svært ugunstig for norske selskaper å investere i et norsk kombinasjonsfond. Norske selskaper vil derfor ha incentiv til å investere i utenlandske kombinasjonsfond, som i de fleste tilfeller er fritatt for skatteplikt i sitt hjemland og dermed ikke har behov for å dele ut for å unngå dobbeltbeskatning. For norske selskaper som investerer i utenlandske kombinasjonsfond fungerer den nye sjablongbeskatningen derfor greit.

- Det andre vi reagerer på er regelen om at verdipapirfond kun får fradrag for den delen av utdelingen som beskattes som rente hos andelseieren. Dette gir som resultat at et kombinasjonsfond med aksjeandel mellom 20 og 80 prosent vil måtte dele ut mer enn fondets skattepliktige resultat for å unngå å måtte betale skatt på fondets hånd. Dermed vil også hele eller deler av aksjeavkastningen bli utbetalt og beskattet på andelseierens hånd. For personlige andelseiere vil en slik forsert beskatning av aksjeavkastningen representere en ulempe sammenlignet med investering i et utenlandsk kombinasjonsfond (som stort sett ikke trenger å utbetale utbytte).

Da forslaget til nye skatteregler for verdipapirfond var på høring, fremmet vi to konkrete forslag til justeringer som vi mener vil løse disse to hovedinnvendingene:

- For det første foreslo vi at det i tillegg til de foreslåtte sjablongreglene også bør gis adgang til at andelseierne ved realisasjon kan beskattes for de faktiske inntektene fordelt på aksjeinntekter og renteinntekter, og dermed være i tråd med det som er sjablongreglenes siktemål. Beskatning av faktiske inntekter innebærer at det på daglig basis må holdes rede på den enkelte andelseiers løpende skatteposisjon fordelt på de to inntektskategoriene. Systemmessig gjøres dette allerede i dag for norske rentefond, og er fullt mulig å gjøre også for kombinasjonsfond.

Departementet har avvist dette forslaget med den begrunnelse at en slik kombinert løsning vil «virke kompliserende». Når norsk fondsbransje er villig til å bruke ressurser for å kunne beregne den enkelte andelseiers eksakte skatteposisjon, kombinert med at det nettopp er en slik endring som vil innebære at norske kombinasjonsfond i det hele tatt vil kunne være et aktuelt investeringsalternativ for norske selskaper, stiller vi oss uforstående til at departementet så langt ikke har vært villig til å vurdere dette forslaget nærmere.

- I tillegg foreslo vi at det bør gis skattemessig fradrag for utdeling av fondets skattepliktige resultat og at slik utdeling (for å unngå muligheten for uheldige skattetilpasninger) bør beskattes som renteinntekter på andelseierens hånd. På denne måten vil man unngå at verdipapirfond må dele ut et større beløp enn skattepliktig resultat for ikke å komme i skatteposisjon. Departementet uttaler i proposisjonen at det ser at det kan være «visse uheldige sider» ved at det kun gis fradrag for den delen av utdelingen som beskattes som rente på andelseiers hånd, og at det framover derfor vil vurdere hvordan «løsningen fungerer i praksis med tanke på eventuelt endringsbehov».

Vi vil fastholde våre to forslag til justeringer i de nye skattereglene for verdipapirfond. Vi understreker at norsk fondsbransje ikke er ute etter skattemessige særfordeler. Men vi er sterk kritiske til at det innføres skatteregler som innebærer at norske verdipapirfond med aksjeandel mellom 20 og 80 prosent ikke vil kunne hevde seg i konkurransen om norske selskapskunder.

Avslutning

Oppsummert vil vi anmode departementet om å endre skattereglene slik at all avkastning som norske privatpersoner (personlige skatteyttere) oppnår i verdipapirfond beskattes som alminnelig inntekt. Vi anmoder dessuten departementet om å justerer skattereglene for verdipapirfond i tråd med foreningens to konkrete forslag nevnt over.

Avslutningsvis vil vi gi uttrykk for at vi fullt ut deler den politiske målsettingen som ble uttrykt i Finansmarknadsmeldinga 2014, nemlig at «regjeringa (er) oppteken av å leggje til

rette for ei robust og konkurransekraftig norsk finansnæring som produserer finansielle tenester i Noreg». Vår oppfordring til departementet er å følge opp denne målsettingen.

Med vennlig hilsen
Verdipapirfondenes forening - næringspolitikk

Bernt S. Zakariassen
Administrerende direktør